

Asia: VN/34059/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi toisen asteen koulutuksen kehittämishankkeeseen liittyvistä säädösmuutoksista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Opetusalan ammattijärjestö OAJ kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi toisen asteen koulutuksen kehittämishankkeeseen liittyvistä säädösmuutoksista.

OAJ:n lausunto:

Toisen asteen kehittäminen on hallituksen esitysluonnoksen taustoituksen ja myös koulutuspoliittisen selonteon mukaisesti välttämätöntä, jotta korkeakoulutettujen määrä olisi kasvatettavissa ja jotta laadukas toisen asteen koulutus olisi valtakunnallisesti parhaalla tavalla yhdenvertaisesti saavutettavissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön käynnistämän toisen asteen kehittämishankkeen puitteissa on valmisteltu lukio- ja ammatillisen koulutuksen kehittämistarpeita neljän osa-alueen näkökulmasta, jotka ovat sisältöjen-, rahoituksen-, toiminnan- ja rakenteiden- sekä toiminnan ohjaksen kehittäminen. Esitetyt säädösmuutokset koskevat enimmäkseen ammatillista koulutusta liittyen varsinkin ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamiseen sekä toiminnan ja rakenteiden kehittämiseen.

Lyhyt valmistelu-aika on aiheuttanut sen, että ammatillisen rahoitusta ei pystytä uudistamaan kokonaisuutena. Esitysluonnoksesta käy esille myös jatkuvan oppimisen rahoituksen muutostarve, mutta niitä ei ole ehditty tehdä. Rahoitus tulee uudistaa kokonaisuutena. Työikäisten osaamistarpeita ei pidä irrottaa oppivelvollisten koulutuksen järjestämistä koskevista haasteista. Ristiin opiskelu on mahdollista kaiken ikäisille, siksi on tarve säätää rahoitus myös tutkinnon osan osille. Nyt näin ei ole ehditty tehdä. Myöskään henkilöstövaikutusten arviointia ei ole tehty.

OAJ pitää kyseisen hallituksen esityksen tavoitteita oikean suuntaisina ja tavoitteiltaan kannatettavina. Hyvistä tavoitteista ja muutosesityksistä huolimatta esitystä ei pidä nyt antaa, vaan valmistelua tulee jatkaa tiiviissä sidosryhmäyhteistyössä.

Valmistelussa on tällöin huomioitava lausunnossamme esiin nostetut asiat, erityisesti opetusmäärien kasvattamisen lisärahoitustarve sekä henkilöstövaikutusten arviointi ja jatkuvan oppimisen rahoituksen uudistaminen. Esitettyjen uudistusten vaikuttaessa koulutuksen järjestämisen ennakkointiin, olisi perusteltua harkita määräaikaisen kokeilun kautta saatavia kokemuksia.

Nopea valmistelu vain siksi, että hallituskausi päättyy, ei ole perusteltua. Yhdessä sekä huolella toteutettu valmistelu ja perusteltu lakimuutos tarpeellisina pidetyistä muutoksista on voitava tehdä ja myös toimeenpanna rauhassa hallituksen vaihtumisesta huolimatta.

Esityksen jatkovalmistelua varten toteamme seuraavaa:

Toisen asteen koulutusta on viime vuosina uudistettu voimakkaasti sekä ammatillisessa että lukiokoulutuksessa. Uudistusten vaikutuksia pystytään vasta osin arvioimaan, mutta nyt jo on nähtävissä, että uudistukset ovat kuormittaneet toisen asteen esi- ja opetushenkilöstöä. Koulutuksen järjestämistä on työllistänyt muun muassa juuri toimeenpantu oppivelvollisuuden laajentaminen ja ammatillisen koulutuksen perusrahoitusprosentin muuttaminen 70 prosenttiin. Lukiokoulutuksessa kuormitusta oppivelvollisuus uudistuksen lisäksi on tuonut lukiolain- ja uuden opetussuunnitelman toimeenpano. Koko koulutuskenttä on ollut kuormittunut koronan seurauksena toteutetuista poikkeuksellisista opetusjärjestelyistä ja myös Ukrainan sodan seurauksena.

Uusia kehittämistoimenpiteitä on toteutettava arvioiden huolellisesti niiden vaikutukset opetusalan henkilöstölle ja onko esihenkilöillä ja opetushenkilöstöllä voimavaroja toteuttaa uudistuksen vaatimia muutoksia. Nyt tarvitaan työrauhaa ja palautumisen vuosi ennen uusia uudistuksia.

Toisen asteen koulutus on järjestetty Suomessa duaalimallilla. Ammatillisella ja lukiokoulutuksella on omat erityispiirteensä, lainsäädännöt ja tavoitteet, jotka on säilytettävä jatkossakin. Samoin on varmistettava molempien koulutusmuotojen kehittäminen ja vetovoimaisuus opiskelijoiden keskuudessa. Koulutuspoliittinen selonteko on linjannut, että duaalimalli säilyy jatkossakin.

Esitysluonnoksessa on syytä todeta, ettei säädösmuutosten tarkoituksena ole murtaa duaalimallia.

Kaksoistutkinnon kirjaaminen lakiin kannatettavaa:

Ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi kaksoistutkinnon määritelmä. Kaksoistutkinto-käsitettä ei ole aiemmin käytetty lainsäädännössä. Ehdotus vastaa nykyistä kaksoistutkinnon järjestämistapaa: kaksoistutkinto ei olisi erillinen tutkintomuoto, vaan se olisi opintojen suoritustapa, jonka kautta suoritetaan samanaikaisesti ammatillinen perustutkinto ja ylioppilastutkinto. Kaksoistutkinto-opiskelun toteutus jatkuisi nykyiseen tapaan ammatillisen ja lukiokoulutuksen järjestäjien välisenä sopimusyhteistyönä. Uutta olisi se, että palautettaisiin aiemmin ollut käytäntö hakea kaksoistutkinnon opiskelijaksi yhteishaun kautta.

OAJ pitää kaksoistutkinnon aseman määrittelemistä säädöksissä kannatettavana asiana, mutta nykymallin toimivuutta tulisi ensin tarkemmin arvioida ja selvittää, ennen kuin siitä säädetään laissa. Tällöin on arvioitava esimerkiksi voisiko kaksoistutkinto mahdollistaa sen, että ylioppilastutkinnossa tulisi kirjoittaa vain neljä ainetta tai voisiko kaksoistutkinnossa lukiodiplomilla korvata yhden kirjoitettavan aineen. Samoin on arvioitava tarkemmin, mitä esteitä kaksoistutkinnon suorittamiseen liittyy, koska niiden määrä on laskenut, ennen kuin siitä säädetään laissa nykyistä tarkemmin.

Esitysluonnosta on jo tällaisenaan mielestämme täydennettävä niin, että kaksoistutkinnosta säädettäessä mahdollistetaan myös kahden ammatillisen tutkinnon suorittaminen samanaikaisesti. Nämä ovat tyypillisesti lähialojen ammatilliset tutkinnot, jotka lisäävät osaamista, työllistymismahdollisuuksia ja edelleen kannustavat hakeutumaan korkeakouluun jatko-opintoihin.

Kyse lisäopinnoista tai täydentävistä opinnoista, ei yhdistelmäopinnoista:

Lukiolakiin ehdotetaan uutta ”yhdistelmäopintojen aineopiskelija” määritelmää. Yhdistelmäopintojen aineopiskelijalla tarkoitettaisiin opiskelijaa, joka suorittaa ammatillisen perustutkintokoulutuksen yhteydessä yhden tai useamman nuorten tai aikuisten lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opintoja. Vähimmillään voi suorittaa yhden kurssin ja laajimmillaan kaksoistutkinnon.

Esityksen mukaan määritelmä selkeyttäisi lukio-opintoja osana ammatillista perustutkintoa suorittavien opiskelijoiden oikeudellista asemaa ja rajanvetoa lukiolain mukaiseen tavanomaiseen aineopiskelijaan. Erona olisi muun muassa se, että yhdistelmäopintojen aineopiskelijan suorituksia ei otettaisiin huomioon lukiokoulutuksen valtionosuusrahoituksen myöntämisessä, eikä yhdistelmäopintojen aineopiskelijalta voitaisi periä opiskelijamaksuja. Vakiintuneen käytännön mukaisesti yhdistelmäopintojen aineopintojen järjestäminen ja suorittaminen perustuisi lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien väliseen yhteistyöhön ja sopimiseen sekä edellyttäisi asiasta sopimista opiskelijan HOKS:ssa.

OAJ pitää tavoitetta ristiin suorittamisen joustavoittamisesta ja lisäämisestä kannatettavana. Yhdistelmäopinnot -termi on kuitenkin ongelmallinen. Jatkossakin toisella asteella on lukiokoulutuksen opintoja ja ammatillisen koulutuksen opintoja. Tarkoitus ei siis ole yhdistää kyseisiä opintoja, vaan täydentää tutkintoa sekä tunnistaa ja tunnustaa opintoja näiden kahden koulutusmuodon välillä.

Yhdistelmäopinto -termin asemesta tulisi lukiolaissa käyttää lisäopinnot -termiä tai esimerkiksi täydentävien opintojen aineopiskelija -termiä selkeyttämään käsitteellisesti mistä opinnoista on kyse.

YTO-opintoja kehitettävä ja niiden omaleimaisuus säilytettävä:

Hallituksen esityksestä heijastuu vahvasti lukion opintojen kautta saavutettava jatko-opintokelpoisuus korkea-asteen opintoihin. OAJ korostaa, että ammatillisia yhteisiä tutkinnon osia opettavilla aineenopettajilla (YTO-opettajat) on sama kelpoisuusvaatimus opetettavan aineen opintojen laajuuden ja ylemmän korkeakoulututkinnon osalta kuin lukion aineenopettajilla.

Suomessa on tavoite nostaa korkeakoulutettujen määrää niin, että puolella ikäluokasta olisi korkeakoulututkinto. Erityisesti ammatillisen koulutuksen opiskelijoita pitäisi saada jatkossa enemmän jatko-opintoihin. Siksi sekä lukion että ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden on saatava tosiasiallisesti riittävät yleissivistävät tiedot ja taidot korkeakouluopintoihin siirtymiseksi. Lainsäädännölliset muutokset eivät tätä yksin turvaa, ellei rahoituspohja ole kunnossa.

Riittäväällä tuntiresursoinnilla ja viisaalla suunnittelulla ammatillisesta koulutuksesta ja sen YTO-opinnoista on ja tulee olla mahdollista saada hyvät valmiudet jatko-opintoihin korkea-asteella. YTO-opintoja on kehitettävä omana kokonaisuutena.

YTO-opintojen sisällön eroavaisuus lukio-opintoihin on tuotava selkeästi esille. Niitä ei voida tältä osin korvata lukio-opinnoilla, joihin ei sisälly kulloinkin kyseessä olevan ammatin erityisisältöjä.

Opintojen laajentaminen yli 180 osp kannatettavaa, mutta vaatii resursseja:

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta laajentaa ammatillista perustutkintoa yksilöllisesti yli 180 osaamispisteen. Ehdotetun sääntelyn mukaan ammatillista perustutkintoa voisi laajentaa enintään 30 osaamispisteen laajuisesti. Näihin laajentaviin tutkinnon osiin voisi sisältyä lukio-opintoja, korkeakouluopintoja ja ammatillisia tutkinnon osia. Ehdotettu sääntely mahdollistaisi esimerkiksi nykyistä laajempien lukio-opintojen sisällyttämisen osaksi ammatillista perustutkintoa.

Kyseessä olisi mahdollisuus ammatillisen perustutkinnon yksilölliseen laajentamiseen opiskelijan tavoitteiden perusteella. Tutkinnon laajentaminen ei olisi opiskelijalle subjektiivinen oikeus, vaan koulutuksen järjestäjä päättäisi, miten se mahdollistaa tai ei mahdollista laajentavien tutkinnon osien suorittamisen. Laajentavien tutkinnon osien suorittamisesta sovittaisiin opiskelijan HOKS:issa.

OAJ pitää kannatettavana esitettyä mahdollisuutta laajentaa ammatillista perustutkintoa yksilöllisesti yli 180 osaamispisteen lukio-, ammatillisen koulutuksen tahi korkeakoulutuksen opinnoilla. OAJ pitää kuitenkin tarpeellisena muotoilun muuttamista väljemmäksi koskien 30 osaamispisteen laajuutta ja oikeutta 180 osaamispisteen ylittämiseen. Tutkinnon osien osaamispistemäärät ovat eri laajuisia ja jos opiskelija haluaisi laajentaa opintojaan tutkinnon osalla, jonka laajuus on esimerkiksi 45 osaamispistettä (osp), esitetty muotoilu karsisi opiskelijan mahdollisuuksia suorittaa kyseinen opintokokonaisuus. Käytännössä 30 osp. ja 45 osp. opintokokonaisuus on usein mahdollista suorittaa samassa ajassa ja aika-arvioina suorittamiselle voidaan käyttää puolta vuotta.

Lisäksi toteamme, että on selvitettävä miten 180 osp:n ylittäminen 30-45 osaamispisteellä voitaisi säätää opiskelijalle subjektiiviseksi oikeudeksi. Emme pidä osaamispistemäärän kasvattamista ilman rahoitusta mahdollisena, koska tämä edellyttää opetuksen määrän kasvattamista eli opettajien rekrytoimista.

Esityksen mukaan opintojen laajentaminen toteutettaisiin nykytilaa vastaavasti koulutuksen järjestäjien välisen yhteistyön ja sopimusten perusteella. Opintojen laajentamiseen ei opiskelijalla kuitenkaan olisi subjektiivista oikeutta, vaan koulutuksen järjestäjä päättäisi resurssiensa puitteissa opiskelijoille tarjottavista yksilöllisistä valinnanmahdollisuuksista.

Esitysluonnokseen sisältyvä koulutuksen järjestäjän päätösvaltaan jäävä mahdollisuus sallia opiskelijan suorittaa yli 180 osaamispistettä ammatillisessa koulutuksessa, ei turvaa opiskelijoiden yhdenvertaisuutta. Jotta opiskelijat voisivat yhdenvertaisemmin valita 180 ops. laajempia opintoja olisi lisä- tai täydentävien opintojen rahoitusta kehitettävä kannustamaan koulutuksen järjestäjää tarjoamaan aktiivisesti kyseisiä opintoja.

Koska kaksoistutkinnon ja täydentävien opintojen tarjoaminen ei olisi esityksen mukaan koulutuksen järjestäjää velvoittava, tulisivat opiskelijat eri puolella Suomea olemaan eriarvoisessa asemassa koulutuksen järjestäjästä riippuen. Tällaista kehityskulkua emme toivo.

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen jakaminen oppivelvollisten ja jatkuvan oppimisen kesken on kannatettavaa:

Ammatillisen koulutuksen valtionosuusrahoituksen määräraha ehdotetaan jaettavaksi kahteen erilliseen rahoitusväylään: 1) oppivelvollisuuskoulutuksen rahoitukseen ja 2) jatkuvan oppimisen rahoitukseen. Jakaminen toteutettaisiin nykyisen ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän puitteissa. Rahoitus myönnettäisiin jatkossakin perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksena, mutta jatkossa kahden erillisen rahoitusväylän sisällä. Määrärahan jakamisesta oppivelvollisuuskoulutuksen rahoituksen ja jatkuvan oppimisen rahoituksen välillä päätettäisiin vuosittain valtion talousarviossa. Ehdotettu muutos on tarkoitus ensivaiheessa toteuttaa kustannusneutraalisti ammatilliseen koulutukseen nykyisin varattujen määrärahojen puitteissa

Oppivelvollisuuskoulutuksen rahoituksessa ehdotetaan vahvistettavaksi perusrahoituksen osuutta sekä otettavaksi suoritusrahoituksen myöntämisperusteena huomioon vain suoritettut tutkinnot, ei enää yksittäisten tutkinnon osien osaamispisteitä. Ehdotuksen mukaan oppivelvollisuuskoulutuksen rahoituksessa perusrahoituksen osuus nousisi 70 prosentista 80 prosenttiin, suoritusrahoituksen osuus laskisi 20 prosentista 10 prosenttiin ja vaikuttavuusrahoituksen osuus olisi nykytilaa vastaavasti 10 prosenttia. Jatkuvan oppimisen rahoituksessa säilytettäisiin nykyiset rahoitusosuuksien prosenttiosuudet ja otettaisiin suoritusrahoituksessa nykytilaa vastaavasti huomioon sekä suoritettut tutkinnot että tutkinnon osien osaamispisteet. Myös vaikuttavuusrahoituksen määräytymisperusteita ehdotetaan muutettavaksi siten, että oppivelvollisuuskoulutuksen rahoituksessa otettaisiin huomioon ainoastaan tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin siirtyminen ja jatkuvan oppimisen rahoituksessa puolestaan tutkinnon osia suorittaneiden.

Esitysluonnos toteaa, että rahoituksen eriyttäminen loisi jatkossa edellytykset myös jatkuvan oppimisen rahoituksen perusteiden uudistamiselle siten, että ne nykyistä paremmin ottaisivat huomioon työikäiselle väestölle suunnatun koulutuksen tavoitteet ja elinkeinoelämän tarpeet. Esitysluonnoksen mukaan jatkossa olisi tarkoituksenmukaista arvioida, onko tässä kohderyhmässä nykyistä enemmän syytä painottaa tuloksellisuutta rahoituksen kriteerinä, jolloin suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksen osuutta voitaisiin nostaa ja perusrahoituksen osuutta laskea.

Määrällisen säätelyn purkamisen myötä oppivelvollisuuskoulutuksen perusrahoituksen myöntämisperusteena käytettäisiin jatkossa toteutuneita opiskelijavuosia ja samalla luovuttaisiin tavoitteellisista opiskelijavuosista päättämisestä tältä osin. Jatkuvan oppimisen rahoituksessa puolestaan säilytettäisiin nykytilaa vastaava suoritepäätösmenettely, jossa ministeriö päättää varainhoitovuotta edeltävän vuoden syksyllä perusrahoituksen myöntämisperusteena käytettävän koulutuksen järjestäjän tavoitteellisen opiskelijavuosimäärän sekä siihen mahdollisesti sisältyvän työvoimakoulutuksen opiskelijavuosien tavoitteellisen määrän.

Rahoitusjärjestelmän yksinkertaistaminen ja perusrahoituksen vahvistaminen ovat OAJ:n mielestä kannatettavia kehittämistoimenpiteitä. Nuorten (oppivelvollisten) koulutustehtävä on yhä vahvemmin myös kasvatuksellinen ja oppimisen tukea varmistava tehtävä. Tällöin perusrahoituksen tulee olla riittävä kaikkeen siihen työhön, jota oppivelvollisten eteen oppilaitoksissa tehdään.

Jos oppivelvollisten osalta suoritusrahoituksessa ei oteta huomioon enää tutkinnon osia, niin perusrahoituksen osuus voisi olla vieläkin korkeampi kuin esitetty 80 %, esimerkiksi 85 % tai 90%. Tällä huomioitaisiin myös paremmin rahoitusperusteiden yhdenvertaisuutta lukio- ja ammatillisen koulutuksen välillä.

Järjestämisluvat:

Esityksessä ehdotetaan osittain purettavaksi ammatillisen koulutuksen järjestämislupiin perustuvaa määrällistä säätelyä. Ammatillisen koulutuksen järjestämisluvista ehdotetaan poistettavaksi oppivelvollisuuslain mukaiseen maksuttomaan koulutukseen oikeutetuille tarkoitetun koulutuksen sekä TUVA-koulutuksen määrällinen säätely. Jatkossa ammatillisen koulutuksen järjestämislupien mukainen vähimmäismäärä kattaisi ainoastaan jatkuvan oppimisen rahoituksen piiriin kuuluvan koulutuksen. Vaativaan erityiseen tukeen oikeutetuille opiskelijoille järjestettävän koulutuksen osalta puolestaan ehdotetaan järjestämisluvissa määrättäväksi opiskelijavuosien enimmäismäärästä, joka toimisi perusrahoituksen enimmäismääränä. Ehdotetut muutokset merkitsisivät tarvetta järjestämislupien muuttamiseen. Esityksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö tarkistaisi järjestämisluvat hakemuksetta ja maksutta koulutuksen järjestäjiä kuultuaan.

Määrällisen säätelyn purkaminen on kannatettavaa, mutta se ei saa heikentää AT ja EAT tai henkilöstökoulutuksen ja muun ammatillisen koulutuksen järjestämisen houkuttelevuutta koulutuksen järjestäjän näkökulmasta. Maassamme on osaajapula ja kohtaanto-ongelma. Korostamme jatkuvan oppimisen kehittämisen tärkeyttä ja roolia osaavan työvoiman turvaamisessa.

Vaativan erityisen tuen opiskelupaikkamääriä on lisättävä.

Muutokset edellyttävät opettajamäärän kasvattamista:

Suoritusrahoituksen tullessa esityksen mukaan vain tutkinnoista (ei enää tutkinnon osien osaamispisteistä), on varsinkin opintoja laajennettaessa yli 180 osaamispisteen otettava huomioon opettajien työkuorma. Lisäopintojen tarjonta (lisäopiskelijoita tutkinnon osiin) johtanee suoritettujen opintopistemäärien kasvuun ja siten opetusmäärien tai ryhmäkokojen kasvuun, ellei nykyisiä resursseja lisätä.

Myös opintojen etenemisen valvontavastuu ja yhteistyö lukioiden ja korkeakoulujen välillä lisännevät opettajien ohjauksellista työaikaotarvetta opintojen henkilökohtaistamisen seurauksena.

Esitetyt muutokset edellyttävät opettajamäärän kasvattamista ja tukevat tarvetta perusrahoituksen nykyistä suuremmalle prosenttiosuudelle varsinkin, jos täydentävien opintojen myötä ei tule suoritusrahoitusta erikseen tutkinnon osista tai tutkinnon osaa pienemmistä osista.

Edelleen koulutuksen järjestäjän harkittavana olisi ilmeisesti se, suorittaako opiskelija 180 osp:n eli tutkinnon kokonaisosaamispistemäärän jälkeen laajentavat opinnot jatkuvan oppimisen rahoituksen kautta. Pidämme siksi välttämättömänä, että jatkuvan oppimisen rahoitusmallin päätökset ovat tiedossa samaan aikaan, kun päätetään nuorten koulutuksen rahoituksesta.

Kesken opintoja toiseen oppilaitokseen tai toiselle alalle siirtyvien opiskelijoiden osalta suoritusrahoituksen muutos (ei rahoitusta enää tutkinnon osista) on ongelmallinen, sillä suoritusrahoitus jää tällöin koulutuksen järjestäjältä saamatta. Samoin käy erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden kohdalla, kun joissain tapauksissa opiskelija ei kykene suorittamaan koko tutkintoa ja silloin suoritusrahoitus jää saamatta. Vaikka kyse on oppivelvollisten koulutuksesta voi oppivelvollinen keskeyttää opintonsa 18 vuotta täytettyään. Tämä tukee jälleen perusrahoituksen vielä suurempaa prosenttiosuutta kuin 80 prosenttia.

Jatkuvan oppimisen osalta suoritusrahoitus säilyy tutkinnon osilla, mikä on oikein hyvä asia. Koulutuksen tarjoamisen joustavuuden, työelämälähtöisyyden ja ketterän tarjonnan rakentelun tueksi olisi myös tutkinnon osia pienempien kokonaisuuksien (micro-credentials) suoritusrahoitusta mietittävä. Tämä olisi oleellista, mikäli kehittämisen tarkoituksena olisi, että myös lukiokoulutuksen opiskelijat tosiasiallisesti ”ristiin suorittaisivat” ammatillisen koulutuksen opintoja lukio-opintojensa lisäksi.

Opintomäärien kasvattaminen huomioitava rahoituksessa:

Rahoituksen ja opiskelijoiden määrällisessä säätelyssä on esityksen mukaisesti tarkoitus toteuttaa merkittäviä uudistuksia. Esitetyt uudistukset vaikuttavat myös koulutuksen järjestämisen ennakointiin.

OAJ pitää välttämättömänä, että uudistuksen rahoituksessa kiinnitetään huomiota tavoitteen mukaiseen opintomäärien kasvattamiseen ammatillisessa koulutuksessa ja näiden lisäopintojen rahoittamiseen. Suurempi opintopistemäärä ja ristiin opiskelu edellyttävät opetusta, opinto-ohjausta ja henkilökohtaisten opintopolkujen suunnittelua sekä hallinnollista työtä oppilaitoksissa.

OAJ edellyttää, että esitettyä toisen asteen ammatillisen koulutuksen kehittämistä jatketaan selvittämällä riittävällä tarkkuudella ja selvitystyön edellyttämällä ajalla ehdotettujen uudistusten

henkilöstövaikutukset ja arvio siitä, minkälaisin kustannuksin uudistukset olisivat tosiasiallisesti toteutettavissa.

OAJ edellyttää, että säädöksissä huomioidaan oletettava opintomäärien kasvamisesta aiheutuva lisärahoituksen tarve ja että valmistelussa kirjataan, miten rahoitusmekanismi reagoi täysimääräisesti opintomäärien kasvattamiseen. Opintomäärien kasvattaminen ei voi OAJ:n mielestä toteutua kustannusneutraalisti.

Lopuksi:

Suomessa on tavoite nostaa korkeakoulutettujen määrää niin, että puolella ikäluokasta olisi korkeakoulututkinto. Erityisesti ammatillisen koulutuksen opiskelijoita pitäisi saada jatkossa enemmän jatko-opintoihin. Siksi sekä lukion että ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden on saavat tosiasiallisesti riittävät yleissivistävät tiedot ja taidot korkeakouluopintoihin siirtymiseksi. Lainsäädännölliset muutokset eivät tätä yksin turvaa, ellei rahoituspohja ole kunnossa.

Lainsäädäntöä uudistettaessa on turvattava rahoituspohja, joka kattaa lakisääteiset veloitteet mahdollistaen laadukkaan ja opiskelijan tarvetta vastaavan opetuksen, ohjauksen ja tuen järjestämisen.

Laakso Tuomo
Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry